Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

9. rujna 2015.*

„Žalba – Ugovor o dodjeli financijske potpore Zajednice za projekt u području medicinske suradnje – Odluka Komisije o povratu dijela isplaćenih predujmova – Tužba za poništenje – Nedopuštenost“

U predmetu C-506/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 11. rujna 2013.,

Lito Maiaeftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro AE, sa sjedištem u Ateni (Grčka), koji zastupa E. Tzannini, *dikigoros*,

tužitelj,

druga stranka postupka je:

Europska komisija, koju zastupa S. Lejeune, u svojstvu agenta, uz asistenciju E. Petritsi, *dikigoros*, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tuženik u prvom stupnju,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, predsjednik vijeća, S. Rodin, A. Borg Barthet, M. Berger i F. Biltgen (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 24. veljače 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom žalbom Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro AE (u daljnjem tekstu: Lito) zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisija (T-552/11, EU:T:2013:349, u daljnjem tekstu: pobijana presuda) kojom je isti sud, s jedne strane, odbio njegov zahtjev za poništenje obavijesti o terećenju koju je Europska komisija izdala

* Jezik postupka: grčki

9. rujna 2011. radi povrata iznosa od 83.001,09 eura koji je isplaćen u okviru financijske potpore Zajednice kao potpore projektu u području medicinske suradnje (u daljnjem tekstu: obavijest o terećenju) i, s druge strane, prihvatio protuzahtjev koji je istaknula ista institucija kojim se zahtijeva da se Litu naloži plaćanje navedenog iznosa uvećanog za zatezne kamate.

Okolnosti spora

2 Opći je sud izložio okolnosti spora u točkama 1. do 8. pobijane presude:

„1. Tužitelj [Lito] je društvo za porodiljstvo specijalizirano u području opstetricije, ginekologije i kirurgije. Član je konzorcija koji je 12. svibnja 2004. zaključio s [Europskom komisijom] ugovor C510743 u odnosu na projekt naslovljen Ward In Hand (WIH) [u daljnjem tekstu: projekt WIH], kojim se Komisija obvezala financijski doprinijeti uplatama u nekoliko tranša (u daljnjem tekstu: ugovor). Provedba projekta [WIH] započela je 1. svibnja 2004. i dovršena je 31. siječnja 2006. U okviru [tog] projekta […] Komisija je isplatila tužitelju s osnove financijske potpore Europske unije ukupni iznos od 99.349,50 eura.

2 Sukladno članku 5. stavku 1. ugovora, na isti se primjenjuje belgijsko pravo. Nadalje, na temelju njegovog članka 5. stavka 2., Opći sud i, u slučaju žalbe, Sud isključivo su nadležni za rješavanje svakog spora koji nastane između Unije, s jedne strane, i članova konzorcija, s druge strane, u odnosu na valjanost, primjenu ili tumačenje ugovora.

3 Dopisom od 29. travnja 2009. Komisija je izvijestila tužitelja da će zbog njegova sudjelovanja u projektu WIH provesti nad njim kontrolu u obliku financijske revizije. Iz sadržaja tog dopisa proizlazi da će tužitelj morati prilikom te kontrole dostaviti osobito evidenciju prisutnosti osoblja koje je zaposleno u okviru [tog] projekta. Za vrijeme trajanja revizije, koja se provodila od 4. do 6. kolovoza 2009., tužitelj nije dostavio evidenciju prisutnosti u kojima se navodi radno vrijeme njegova osoblja za koje je zatražio naknadu.

4 Dopisom od 20. listopada 2009. Komisija je dostavila tužitelju prijedlog revizijskog izvješća u kojemu se navodi da evidencija prisutnosti ne postoji te ga pozvala da dostavi svoja očitovanja. Dopisima od 13. i 16. studenoga 2009. tužitelj je dostavio svoja očitovanja na rezultate revizije kao i evidenciju prisutnosti koji se odnose na radove obavljene u okviru projekta [WIH]. U dopisu od 23. prosinca 2009., kojemu je bilo priloženo konačno revizijsko izvješće, Komisija je ponovila svoje zaključke koje je izložila u prijedlogu revizijskog izvješća.

5 Dana 25. listopada 2010. Komisija je prije pokretanja postupka povrata uputila tužitelju obavijest u kojoj se spominje iznos od 93.778,90 eura koji valja vratiti. Dopisom od 15. studenoga 2010. tužitelj je od Komisije zatražio da se njegova očitovanja koja je dostavio prethodno ponovno ispitaju i prihvate.

6 Dopisom od 24. svibnja 2011., nakon ispitivanja dokaza koje je tužitelj dostavio, Komisija je priznala sudjelovanje jednog člana osoblja, M. V., u projektu [WIH] te je prihvatila obračun radnih sati koje je ta osoba posvetila [tom] projektu […], naglašavajući da ugovorni zahtjevi u odnosu na to nisu bili ispunjeni. Nadalje, Komisija je prihvatila obračun neizravnih troškova u visini od 20% priznatih izravnih troškova. Iznos za povrat je zbog toga smanjen na 83.001,09 eura. Dopisom od 17. lipnja 2011. tužitelj je iznio svoja očitovanja.

7 Smatrajući da u tužiteljevom odgovoru nisu istaknuti novi elementi na temelju kojih se može dokazati broj radnih sati koje su ispunili drugi članovi osoblja u okviru projekta [WIH], Komisija mu je dopisom od 17. kolovoza 2011. uputila svoja konačna očitovanja. Naposljetku, 16. rujna 2011. Komisija je dostavila tužitelju [obavijest o terećenju] kojom ga je pozvala da plati iznos od 83.001,09 eura do 24. listopada 2011. [...].

8 Dopisom od 3. studenoga 2011., koji je tužitelj primio 15. studenoga 2011., Komisija je ponovila svoju tražbinu, naglašavajući da ona uključuje i plaćanje kamata po stopi od 5% godišnje, što odgovara iznosu od 11,37 eura po danu zakašnjenja, i da su na dan 18. studenoga 2011. kamate dosegnule iznos od 284,25 eura.“

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

3 Tužbom podnesenu tajništvu Općeg suda 24. listopada 2011. Lito je pokrenuo postupak radi poništenja obavijesti o terećenju.

4 U okviru svojeg odgovora na tužbu, koji je podnesen tajništvu Općeg suda 13. siječnja 2012., Komisija je istaknula protuzahtjev da se Litu naloži plaćanje dijela financijske potpore koja je isplaćena u okviru projekta WIH kao i plaćanje zakonskih zateznih kamata.

5 Opći je sud, u točkama 17. do 31. pobijane presude, naveo da elementi sadržani u spisu ne dovode do zaključka da obavijest o terećenju proizvodi obvezujuće pravne učinke koji prelaze učinke ugovora i koji uključuju izvršavanje ovlasti tijela javne vlasti koji su toj instituciji dodijeljeni kao upravnom tijelu. Stoga ta obavijest o terećenju nije akt čije se poništenje može zatražiti na temelju članka 263. UFEU-a, tako da je Opći sud odbacio kao nedopuštenu tužbu za poništenje koju je podnio Lito.

6 U točkama 32. do 81. pobijane presude Opći je sud ispitao protuzahtjev koji je istaknula Komisija i koji se temelji na tome da je Lito navodno prekršio svoje ugovorne obveze, posebno one navedene u članku 14. stavku 1. točki (a) općih uvjeta ugovora u odnosu na vođenje evidencije prisutnosti i evidentiranju radnih sati koje je odradilo osoblje u okviru projekta WIH. Na kraju svoje analize Opći je sud navedeni zahtjev ocijenio osnovanim.

7 Stoga je naložio Litu da kao glavnu tražbinu plati Komisiji iznos od 83.001,09 eura, uvećano za zakonske zatezne kamate koje teku po stopi od 5% od 25. listopada 2011. do podmirenja glavne tražbine.

Zahtjevi stranaka pred Sudom

8 Lito zahtijeva od Suda da ukine pobijanu presudu, da u ovom predmetu donese meritornu odluku te da naloži Komisiji snošenje troškova.

9 Komisija zahtijeva od Suda da odbije žalbu i naloži Litou snošenje troškova.

O žalbi

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

10 Svojim prvim žalbenim razlogom, koji se temelji na pogrešnoj primjeni članka 263. UFEU-a, Lito prigovara Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da je sadržaj obavijesti o terećenju ograničen na isticanje prava koje Komisija temelji na ugovornim odredbama, iako je morao navesti da je navedena obavijest rezultat korištenja ovlasti javne vlasti od strane Komisije. Budući da je donesena s ciljem da proizvede izvršive učinke sukladno odredbama članka 299. UFEU-a, obavijest o terećenju predstavlja akt čiju zakonitost može ispitati sud Unije u okviru tužbe za poništenje na temelju članka 263. UFEU-a.

11 U tom pogledu, Lito podsjeća, s jedne strane, da je Komisija zadržala, sukladno sadržaju članka 19. stavka 5. općih uvjeta ugovora, pravo donošenja izvršive odluke u smislu članka 299. UFEU-a. S obzirom na dvosmislenu narav predmetnog dokumenta, koji je kao takav kvalificirao Opći sud u točki 29. pobijane presude, trebalo je svakom slučaju, kako bi se osiguralo pravo na pravnu zaštitu zajamčeno člankom 47. prvim podstavkom Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), prihvatiti tužbu koju je Lito podnio.

12 S druge strane, okolnost da se u samom tekstu obavijesti o terećenju također spominje mogućnost primjene postupka iz članka 299. UFEU-a morala je navesti Opći sud da, primjenom načela zaštite legitimnih očekivanja, dopusti tužbu za poništenje koju je Lito podnio.

13 Lito dodaje da je navodeći datum, koji je u obavijesti o terećenju Komisija jednostrano odredila kao datum od kojeg počinju teći kamate, Opći sud, u točkama 73. do 77. pobijane presude, neizravno prihvatio da je obavijest o terećenju izvršiva i da stoga ne predstavlja dokument koji je isključivo informativan.

14 Komisija smatra da prvi žalbeni razlog, koji se ne temelji ni na kojoj pravnoj osnovi, valja odbaciti kao nedopušten. Podredno, s obzirom na to da je Opći sud uputio na rasuđivanje koje je izloženo u njegovom rješenju Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro/Komisija (T-353/10, EU:T:2011:589) i da je ta odluka stekla svojstvo presuđene stvari, više se ne može osporiti činjenica da obavijest o terećenju predstavlja pripremni akt informativnog karaktera koji nema snagu izvršivosti.

Ocjena Suda

15 Svojim prvim žalbenim zahtjevom Lito u bitnom navodi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je zaključio da obavijest o terećenju nema značajke akta koji se može pobijati u smislu članka 263. UFEU-a.

16 Treba podsjetiti da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, tužba za poništenje, u smislu članka 263. UFEU-a, dostupna u odnosu na sve akte institucija, neovisno o njihovoj prirodi ili obliku, čija je svrha proizvesti obvezujuće pravne učinke koji utječu na interese tužitelja, mijenjajući na određeni način njegov pravni položaj (vidjeti u tom smislu presude IBM/Komisija, 60/81, EU:C:1981:264, t. 9. i Internationaler Hilfsfonds/Komisija, C-362/08 P, EU:C:2010:40, t. 51.).

17 Tužba za poništenje ima za cilj osigurati poštovanje prava prilikom tumačenja i primjene Ugovora o funkcioniranju Europske unije pa bi restriktivno tumačenje pretpostavki dopuštenosti tužbe, ograničavanjem njezinog dosega samo na vrste akata iz članka 288. UFEU-a, bilo u suprotnosti s tim ciljem (vidjeti u tom smislu presudu IBM/Komisija, 60/81, EU:C:1981:264, t. 8.).

18 Činjenica je da se ta nadležnost za tumačenje i primjenu odredbi Ugovora od strane suda Unije ne primjenjuje kada pravni položaj tužitelja ulazi u okvir ugovornih odnosa na koje se primjenjuje nacionalni zakon koji su odredile ugovorne stranke.

19 Naime, kada bi sud Unije bio nadležan za odlučivanje o poništenju akata na temelju akata koji ulaze u okvir koji je isključivo ugovornog karaktera, postojala bi opasnost da članak 272. UFEU-a, koji omogućuje uspostavu sudske nadležnosti Unije na temelju arbitražne klauzule, postane ne samo bespredmetan već i da se, u slučaju da ugovor ne bi sadržavao takvu klauzulu, njegova nadležnost proširi izvan granica koje su određene člankom 274. UFEU-a, kojim je nacionalnim sudovima dodijeljena opća nadležnost za odlučivanje u sporovima u kojima je Unija jedna od stranaka (vidjeti u tom smislu presudu Maag/Komisija, 43/84, EU:C:1985:328, t. 26.).

20 Slijedom toga, kada postoji ugovor koji veže tužitelja za jednu od institucija, može se na temelju članka 263. UFEU-a podnijeti tužba sudovima Unije samo ako pobijani akt proizvodi obvezujuće pravne učinke koji su izvan ugovornih odnosa kojima su stranke vezane i koji uključuju izvršavanje ovlasti tijela javne vlasti koje su dodijeljene instituciji ugovornici kao upravnom tijelu.

21 U tom pogledu valja naglasiti da u slučaju kada institucija, konkretno Komisija, kako bi dala financijski doprinos, odabere ugovorni put u okviru 272. UFEU-a, ona mora ostati unutar tog okvira. Stoga je u odnosima sa svojim suugovornicima dužna izbjegavati primjenu višeznačnih formulacija koje ugovorne strane mogu shvatiti kao da potpadaju pod jednostrane ovlasti odlučivanja koje prelaze ugovorne odredbe.

22 U ovom slučaju, kao što je to Opći sud naveo u točki 20. pobijane presude, nijedan element iz spisa ne omogućuje donošenje zaključka o tome da je Komisija postupala koristeći ovlasti tijela javne vlasti.

23 Osobito u odnosu na obavijest o terećenju, iz točaka 25. i 26. pobijane presude proizlazi da je ona donesena u kontekstu ugovora s obzirom na to da je njezin predmet povrat tražbine koja se temelji na odredbama navedenog ugovora. Naime, obavijest o terećenju mora se shvatiti kao formalna opomena koja sadrži rok i uvjete plaćanja koji se ne smiju poistovjetiti s izvršivim naslovom, iako se u njoj spominje postupak izvršenja iz članka 299. UFEU-a kao mogućnost koju, među ostalima, ima Komisija u slučaju da dužnik ne podmiri dug u određenom roku.

24 Stoga je Opći sud, u točki 28. pobijane presude, pravilno zaključio da obavijest o terećenju ne proizvodi pravne učinke koji potječu iz ovlasti tijela javne vlasti, nego da se, suprotno tome, za nju mora smatrati kao da je neraskidivo vezana za ugovorne odnose koji postoje između Komisije i Lita.

25 Iz svega navedenog proizlazi da Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 30. pobijane presude presudio da mu se ne može valjano podnijeti tužba na temelju članka 263. UFEU-a.

26 Valja također naglasiti da, neovisno o tome što je Opći sud u točki 29. pobijane presude prihvatio tvrdnju o dvosmislenoj naravi obavijesti o terećenju, pravo na djelotvornu sudsku zaštitu, kako je zajamčeno u članku 47. prvom podstavku Povelje, nije ni u kojem dijelu dovedeno u pitanje. Naime, kao što to proizlazi iz suske prakse Suda, predmet tog članka nije izmjena sustava sudskog nadzora predviđenog Ugovorima, a pogotovo ne pravila o dopuštenosti tužbi koje se izravno podnose sudu Unije, što također proizlazi iz objašnjenja uz taj članak, koja valja, sukladno članku 6. stavku 1. trećem podstavku UEU-a i članku 52. stavku 7. Povelje, uzeti u obzir prilikom njegova tumačenja (presuda Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće, C-583/11 P, EU:C:2013:625, t. 97. i rješenje von Storch i dr./ESB, C-64/14 P, EU:C:2015:300, t. 55.).

27 U odnosu na Litov argument koji se temelji na tome da je Opći sud navodno povrijedio načelo zaštite legitimnih očekivanja, valja podsjetiti da je, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi, mogućnost pozivanja na to načelo zaštite legitimnih očekivanja otvorena svim gospodarskim subjektima u slučaju kada institucija prouzrokuje očekivanja u smislu održavanja postojećeg stanja (vidjeti u tom smislu presudu Di Lenardo i Dilexport, C-37/02 i C-38/02, EU:C:2004:443, t. 70. i navedenu sudsku praksu). Međutim, Lito nije dokazao na koji je to način, u njegovom slučaju, Komisija prouzrokovala takva očekivanja u odnosu na navodnu dopuštenost tužbe za poništenje koju je podnio.

28 U odnosu na argument koji se odnosi na vrijeme od kada počinju teći zatezne kamate, koji je usmjeren protiv točaka 73. do 77. pobijane presude, njega valja ispitati u okviru trećeg žalbenog razloga.

29 Iz svega navedenoga proizlazi da prvi žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Drugi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

30 Svojim drugim žalbenim razlogom, koji se temelji na pogrešci koja se tiče prava koja je počinjena prilikom primjene pojma plaćenog nedugovanog iznosa, Lito prigovara Općem sudu da je, u točkama 47. do 69. pobijane presude, iskrivio pojam povrata preplaćenog iznosa kako on proizlazi iz članka 1376. belgijskog Građanskog zakonika i da ga je pogrešno primijenio na činjenice u predmetnom slučaju.

31 Lito ističe da, s jedne strane, uvjeti primjene članka 1376. belgijskog Građanskog zakonika pretpostavljaju element namjere ili zabludu, subjektivni element koji nije utvrđen u konkretnom slučaju. S druge strane, datum prema kojemu se ocjenjuje je li plaćanje bilo dugovano je datum primanja tog plaćanja, koji odgovara datumu isporuke projekta WIH. Lito smatra da se činjenica da nije dostavio evidenciju prisutnosti ne smije poistovjetiti s propustom isporuke tog projekta.

32 Lito smatra da je Opći sud, u točki 56. pobijane presude, pogrešno odbio evidencijske liste koje su dostavljene *ex post*, koje imaju na sebi logo društva i koje stoga potvrđuju njihovu autentičnost. Lito ponavlja da mu je zbog spajanja s poduzetnicima odnosne grupe bilo nemoguće, u vrijeme revizije, pribaviti evidencijske liste koje su izrađene elektronskim putem.

33 Štoviše, Lito tvrdi da je postupao u dobroj vjeri te da je bio uvjeren da je Komisija odustala od svojih prava, s obzirom na to da gotovo pet godina nakon isporuke projekta WIH nije poduzela nijednu radnju.

34 Komisija smatra da drugi, četvrti, peti, šesti i osmi žalbeni razlog valja sagledati zajedno kako bi ih se sve odbacilo kao nedopuštene, s obzirom na to da se njima traži ponovna ocjena činjeničnih i dokaznih elemenata, da se njima ne ukazuje na kritizirane elemente i da se njima ne iznosi prigovor u odnosu na pobijanu presudu te da predstavljaju točnu reprodukciju razloga koji su već izloženi pred Općim sudom.

35 Podredno, Komisija ističe da iz točaka 56. do 59. pobijane presude proizlazi da Opći sud nije uopće promijenio ili iskrivio sadržaj dokaznih sredstava koje je tužitelj dostavio time što je odbio evidencijske liste prisutnosti, koje je Lito dostavio *ex post*, kao i periodična izvješća o provedbi projekta, poslanih Komisiji tijekom provedbe projekta WIH, jer nisu odgovarali zahtjevima koji su utvrđeni u ugovoru.

Ocjena Suda

36 U odnosu na pojam plaćenog nedugovanog iznosa, Opći je sud, u točkama 48. do 50. pobijane presude, uputio na ugovorne odredbe, posebno na odredbe članka 13. stavka 1. prvog podstavka i članka 14. stavka 1. točke (a) trećeg podstavka općih uvjeta ugovora, na temelju kojih je Lito bio dužan voditi evidenciju radnih sati ostvarenih u okviru projekta WIH te svaki mjesec osigurati njihovu ovjeru od strane osobe koja je za to imenovana ili ovlaštena.

37 Nakon što je u točki 51. pobijane presude naglasio važnost preuzetih obveza koje su se odnosile na financijske uvjete, Opći je sud, u točkama 52. i 53. pobijane presude, naveo da iz konačnog revizijskog izvješća proizlazi da Lito nije evidentirao radne sate sukladno ugovornim odredbama.

38 Opći je sud, u točkama 55. i 56. pobijane presude, odbio Litove argumente koji se odnose na nemogućnost dostavljanja evidencije prisutnosti zbog provedenog spajanja. Opći je sud u odnosu na to utvrdio da evidencijske liste prisutnosti, koje je Lito dostavio *ex post*, nisu bile datirane ni ovjerene

od osobe koja je za to imenovana, što je suprotno onome što je izričito predviđeno u članku 14. stavku 1. točki (a) općih uvjeta ugovora te se stoga ne može smatrati dokaznim sredstvom na temelju kojeg se može utvrditi broj radnih sati koji su ostvareni za potrebe projekta WIH.

39 Budući da Lito u okviru ovog žalbenog razloga ističe isti argument koji je već istaknuo u prvostupanjskom postupku, a da pritom ne dokazuje u čemu se sastoji pogreška koju je Opći sud navodno počinio u točkama 55. i 56. pobijane presude, valja ga, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi Suda, odbaciti kao nedopušten (vidjeti osobito presudu Interporc/Komisija, C-41/00 P, EU:C:2003:125, t. 16.).

40 Što se tiče prigovora koji se odnosi na iskrivljenje pojma povrata preplaćenog iznosa, njega valja odbiti kao neosnovan.

41 Naime, ne može se osnovano prigovoriti Općem sudu ikakvo iskrivljenje odredbi belgijskog prava samo zato što je u točki 64. pobijane presude utvrdio da dostavljanje evidencije prisutnosti predstavlja samostalnu ugovornu obvezu čije neispunjenje znači ugovornu povredu koja može dovesti do povrata uplaćenih predujmova.

42 Iz toga proizlazi da se povrat isplaćenih iznosa može tražiti neovisno o datumu isporuke projekta WIH ili o subjektivnom elementu o kojemu, prema belgijskom pravu, navodno ovisi povrat preplaćenog iznosa.

43 Osim toga, sukladno sudskoj praksi, koja je navedena u točki 27. ove presude, Lito se ne može osnovano pozvati na povredu načela zaštite legitimnih očekivanja kada ne postoji precizno jamstvo Komisije o sudbini zahtjeva za povrat preplaćenog iznosa.

44 Iz svega navedenog proizlazi da drugi žalbeni razlog valja odbiti djelomično kao nedopušten i djelomično kao neosnovan.

Treći žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

45 Trećim žalbenim razlogom Lito prigovara Općem sudu da je povrijedio temeljna načela prava Unije, osobito pravo da bude saslušan i pravo na pošteno suđenje, time što mu je, u točkama 73. do 77. pobijane presude, naložio plaćanje zateznih kamata a da pritom nije vodio računa o njegovim argumentima prema kojima se obavijest o terećenju, koja je isključivo informativne naravi, ne može smatrati aktom kojim se određuje rok plaćanja, zbog čijeg proteka počinju teći zatezne kamate.

46 Lito ističe da je utvrđenje dana od kojeg počinju teći navedene kamate nezakonito, s obzirom na to da ga je Komisija utvrdila jednostrano u obavijesti o terećenju, dokumentu koji je Opći sud kvalificirao kao „informativan“. Lito nastavlja da Opći sud nije dovoljno obrazložio svoju ocjenu u dijelu koji se odnosi na stopu tih kamata i dan od kada kamate počinju teći.

47 Komisija podsjeća da je Opći sud uputio strankama precizna pitanja o kamatnoj stopi te je u svojoj analizi vodio računa o argumentima koje su stranke izložile.

Ocjena Suda

48 Najprije valja podsjetiti da pravo stranke da bude saslušana u okviru sudskog postupka ne znači da sudac mora u svoju odluku ugraditi u cijelosti sve izjave svake stranke. Suprotno tomu, to pravo traži da sudac, nakon što sasluša navedene izjave i ocijeni dokazne elemente, odluči o tužbenom zahtjevu te obrazloži svoju odluku (vidjeti osobito presude Schröder i dr./Komisija, C-221/97 P, EU:C:1998:597, t. 24,. i Technische Glaswerke Ilmenau/Komisija, C-404/04 P, EU:C:2007:6, t. 125.).

49 U tim uvjetima valja provjeriti je li Opći sud, odlučujući o zateznim kamatama u točkama 73. do 77. pobijane presude, ispunio takve zahtjeve.

50 U tom pogledu valja navesti da je Opći sud, u točkama 74. do 77. pobijane presude, primijenio članak 19. stavak 2. općih uvjeta ugovora. Kao što to proizlazi iz točke 44. te presude, u toj je odredbi predviđeno da zatezne kamate počinju teći sljedećeg dana od datuma koji je Komisija utvrdila za plaćanje dugovanog iznosa te da prestaju teći danom u kojemu je plaćen cjelokupni dugovani iznos. U navedenoj je odredbi također predviđeno da, ako ne dođe do plaćanja do datuma koji je Komisija odredila, druga ugovorna strana ima pravo na kamatu koja na taj iznos teče po stopi određenoj u članku 3. stavku 6. navedenih uvjeta, u kojemu je kamatna stopa utvrđena u visini koju primjenjuje Europska središnja banka (ESB) na glavne operacije refinanciranja uvećana za 3,5%.

51 Nije sporno da Lito nije ni u kojem stadiju postupka osporio valjanost ugovornih odredbi.

52 Također, nakon što je, u točki 75. pobijane presude naveo da je primjenjiva kamatna stopa iznosila 1,5%, Opći je sud, vodeći računa o povećanju koje valja primijeniti, utvrdio stopu u visini 5% te da zatezne kamate počinju teći od 25. listopada 2011., što je sljedeći dan nakon datuma plaćanja navedenog u obavijesti o terećenju.

53 Iz navedenog proizlazi da je Opći sud pravilno primijenio ugovorne odredbe te dovoljno pravno obrazložio svoju odluku.

54 Prema tome, treći žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Četvrti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

55 Četvrtim žalbenim razlogom, koji se temelji na tomu da su prilikom ocjene dokaza primijenjeni pogrešni pravni kriteriji, Lito prigovara Općem sudu da je, u točkama 52. do 56. pobijane presude, procijenio da nije vodio evidenciju radnih sati i da dostavljene evidencijske liste prisutnosti ne odgovaraju uvjetima koji su određeni u ugovoru, iako su liste prisutnosti koje su dostavljene *ex post* otisnute na službenom papiru poduzetnika, a postojanje loga potvrđuje da se radi o izvorniku. Na temelju takve ocjene Opći je sud donio pogrešne zaključke, iskrivljujući sadržaj dokaznih elemenata koje je Lito dostavio te dao pogrešnu pravnu ocjenu navedenih dokaza.

56 Osim toga, Opći je sud, u točkama 60. do 64. pobijane presude, pogrešno procijenio da korespondencija između osoba koje su radile na projektu WIH nije takve naravi da bi mogla dokazati razdoblje u kojemu su oni stvarno radili u okviru tog projekta, s obzirom na to da dokazna snaga te korespondencije proizlazi osobito iz činjenice da je Komisija na temelju iste *a posteriori* smanjila visinu iznosa čiji je povrat zahtijevala.

57 Lito također smatra da je Opći sud, u točki 61. pobijane presude, pogriješio time što je naveo da nije njegova zadaća da u prilozima koje je Lito dostavio potraži elemente na kojima bi se mogli utemeljiti njegovi argumenti, iako u točki 63. te iste presude ukazuje na činjenični argument da se sadržaj tih priloga odnosi na elemente koje su upravne ili isključivo organizacijske naravi.

58 Komisija ističe da analiza opravdanih troškova koju je proveo Opći sud predstavlja ocjenu činjeničnih elemenata koja ne može biti predmetom preispitivanja Suda. U svakom slučaju, Opći je sud, u točki 61. pobijane presude, pravilno odlučio da njegova zadaća nije traženje dokaznih elemenata na kojima bi se mogli temeljiti Litovi argumenti u opsežnom prilogu koji se, osim toga, odnosi samo na ostvarene rezultate projekta WIH, koji mogu poslužiti dokazivanju njegove pravilne provedbe.

Ocjena Suda

59 Najprije valja odbiti argumente koji su usmjereni protiv točaka 52. do 56. pobijane presude, jer se ti argumenti, pod izgovorom navodnog iskrivljenja dokaznih elemenata, podudaraju s onima koji su istaknuti u okviru drugog žalbenog razloga i koji su, u točki 40. ove presude, odbijeni kao nedopušteni.

60 Što se tiče argumenta koji se odnosi na ocjenu priloga koje je Lito dostavio, valja navesti da je on u bitnom ponovio argumentaciju koju je već istaknuo u prvostupanjskom postupku, a što proizlazi osobito iz točaka 61. do 63. pobijane presude.

61 Opći je sud odlučio da nije dužan podrobno analizirati opsežne priloge koje je Lito dostavio, osobito zato što ti dokumenti nisu, u svakom pogledu, takve naravi da bi mogli dokazati radno vrijeme koje je stvarno utrošeno na projektu WIH. Dodao je da podnesena korespondencija nema dokaznu snagu zato što je Komisija prihvatila radne sate koji su evidentirani u odnosu na jednog od zaposlenika, s obzirom na to da takva okolnost ne može utjecati na opravdanje radnih sati drugih radnika sukladno sustavu evidencije radnih sati kako je predviđen ugovornim odredbama.

62 Iz navedenog slijedi da Lito svojim argumentima prigovara samo zaključku do kojeg je Opći sud došao u točkama 62. i 63. pobijane presude te da zapravo pokušava ostvariti to da se preispita tužba koja je podnesena Općem sudu, što prelazi nadležnost Suda (vidjeti osobito presudu Reynolds Tobacco i dr./Komisija, C-131/03 P, EU:C:2006:541, t. 50.).

63 Slijedom navedenoga, taj argument treba odbaciti kao očito nedopušten.

64 U pogledu prigovora Općem sudu koji se odnosi na točku 63. pobijane presude, u rasuđivanju Općeg suda ne može se utvrditi nijedna proturječnost jer Opći sud nije taj koji je proveo analizu sadržaja dostavljenih priloga, već se ona temelji na navodima Komisije koje Lito nije osporio.

65 Iz toga slijedi da četvrti žalbeni razlog treba odbiti kao djelomično nedopušten i djelomično neosnovan.

Peti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

66 Peti žalbeni razlog temelji se na pogrešci koja se tiče prava koju je Opći sud počinio prilikom ocjene pravne naravi evidencije prisutnosti.

67 Lito ističe da, iako je svaki poduzetnik dužan izrađivati periodična izvješća koja omogućuju da se utvrdi za svakog zaposlenika i svaki odjel radno vrijeme koje je posvetio projektu WIH, ta obveza ne može dovesti do obezvrjeđivanja pruženog rada, a ako do toga dovodi, onda predstavlja neproporcionalnu

odnosno nezakonitu obvezu. Budući da pojam periodičnog izvještaja nije definiran europskim zakonodavstvom ni sudskom praksom Unije, potrebno je utvrditi, od slučaja do slučaja, koji se stupanj iscrpnosti traži za svako izvješće u odnosu na posebne potrebe.

68 Komisija podsjeća da je, u ugovorima koji se odnose na programe kojima se dodjeljuju financijske potpore korisnik pravno dužan evidentirati i točno prijaviti svoje troškove te obrazložiti njihovu prihvatljivost. U tom kontekstu, ona dodaje da je isporuka projekta u potpunosti neovisna o obvezi korisnika da obrazloži prihvatljivost svojih troškova.

Ocjena Suda

69 Najprije, valja navesti da Lito ponovno samo ponavlja argumente koje je već iznio u prvostupanjskom postupku, kao što to proizlazi iz točke 43. pobijane presude.

70 Nadalje, Lito prigovara rasuđivanju Općeg suda temeljeći svoj prigovor na načelu proporcionalnosti, a pritom ne navodi nijednu točku obrazloženja presude u odnosu na koju bi se mogao uputiti takav prigovor.

71 U takvim okolnostima Sud nije u mogućnosti izvršiti zadaću koju je dužan obaviti u okviru žalbenog postupka i provesti svoju kontrolu zakonitosti (vidjeti rješenje Greinwald/Wessang, C-608/12 P, EU:C:2014:394, t. 28.).

72 Stoga se peti žalbeni razlog mora odbaciti kao nedopušten.

Šesti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

73 Šestim žalbenim razlogom, koji se temelji na povredi prava na pošteno suđenje i postupovnih odredbi koje jamče ostvarenje prava obrane i ravnopravnost između ugovornih stranaka, Lito prigovara Općem sudu da je, u točki 56. pobijane presude, donio potpuno arbitrarnu odluku o tome da evidencija prisutnosti, koju je Lito dostavio u prilozima, ne odgovara zahtjevima koji su utvrđeni ugovornim odredbama i, u točki 63. iste presude, da se na temelju evidencije ne može dokazati radno vrijeme koje je stvarno utrošeno na projekt WIH.

74 Budući da je Komisija jednostrano smatrala da se na dostavljenim evidencijskim listama prisutnosti ne mogu utvrditi radni sati koji su bili ostvareni u okviru navedenog projekta i da je Opći sud prihvatio to rasuđivanje, temeljeći svoju odluku na ugovornim odredbama, Lito smatra da je u nepovoljnijem položaju od te institucije, koja je u ovom sporu u isto vrijeme i sudac i stranka. Iz toga slijedi da ugovorne odredbe predstavljaju zlouporabu i da su protivne načelu proporcionalnosti.

75 Komisija smatra da je Opći sud, na temelju ugovornih odredbi kojima su stranke vezane, pravilno ocijenio sve dostavljene dokaze, poštujući pravo obrane i načelo ravnopravnosti stranaka.

76 U odnosu na to da ugovorni uvjeti predstavljaju zlouporabu i da nisu sukladni s načelom proporcionalnosti, Komisija ističe da su ti navodi istaknuti po prvi puta u žalbenom postupku i da ih stoga treba odbaciti kao nedopuštene.

Ocjena Suda

77 U odnosu na šesti žalbeni razlog, koji je ponovno usmjeren na točke 56. i 63. pobijane presude, koje su u okviru drugog i četvrtog žalbenog razloga već bile predmetom analize, dovoljno je podsjetiti da je Opći sud vodio računa o korespondenciji koju je Lito dostavio kao dokaz, ali ju je smatrao nedovoljnom zato što se na temelju nje ne može dokazati, sukladno ugovornim odredbama, radno vrijeme koje su zaposlenici Lita stvarno utrošili na projekt WIH.

78 U tim uvjetima, ne može se s uspjehom prigovoriti Općem sudu da je donio arbitrarnu odluku i time prekršio zahtjeve prava na pošteno suđenje.

79 U odnosu na prigovor da su ugovorne odredbe neproporcionalne, odnosno da predstavljaju zlouporabu, valja navesti da Lito nije ni u jednom stadiju postupka doveo u pitanje valjanost ugovornih odredbi koje se primjenjuju na stranke.

80 Smatrajući, u okviru ove žalbe, da te ugovorne odredbe predstavljaju zlouporabu i da su protivne načelu proporcionalnosti, Lito ističe po prvi puta u postupku pred Sudom razlog koji nije istaknuo u postupku pred Općim sudom.

81 Nadležnost Suda u okviru žalbe ograničena je, u načelu, na ocjenu pravnih utvrđenja u vezi s razlozima navedenima u prvom stupnju postupka (vidjeti osobito presudu Sison/Vijeće, C-266/05 P, EU:C:2007:75, t. 95. i navedenu sudsku praksu).

82 Na temelju navedenog proizlazi da šesti žalbeni razlog valja odbiti kao djelomično nedopušten i djelomično neosnovan.

Sedmi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

83 Sedmim žalbenim razlogom, koji se temelji na tome da je prilikom ocjene pravne naravi metoda procjene troškova počinjena pogreška koja se tiče prava, ističe Lito, nakon što je uputio na različite modele koji omogućuju utvrđenje dopuštenih troškova, da obavijest o terećenju mora biti poništena zato što nije uzeta u obzir metoda ukupnih troškova od kojih valja odbiti opće paušalne troškove.

84 Komisija smatra da Litovi navodi ne mogu dovesti u pitanje rasuđivanje koje je izložio Opći sud u pobijanoj presudi.

Ocjena Suda

85 Valja navesti, kao što to proizlazi iz točke 42. pobijane presude, da se Komisijin protuzahtjev temeljio, kao prvo, na tome da Lito nije poštovao svoju obvezu vođenja evidencije prisutnosti sukladno članku 14. stavku 1. točki (a) općih uvjeta ugovora i, kao drugo, na činjenici da u odnosu na izračun neizravnih troškova koji su nastali u okviru projekta WIH Lito pogrešno temelji svoju argumentaciju na metodi ukupnih troškova.

86 Budući da je Opći sud, u točkama 47. do 64. pobijane presude, prihvatio kao osnovan protuzahtjev na temelju prvog razloga, nije bilo potrebno provesti analizu argumenta koji se temelji na metodi ukupnih troškova.

87 Stoga se prigovor koji je Lito istaknuo u odnosu na ocjenu pravne naravi metoda procjene troškova mora odbiti jer ne može dovesti do ukidanja pobijane presude.

88 Slijedom toga, sedmi žalbeni razlog treba odbiti kao bespredmetan.

Osmi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

89 Osmim žalbenim razlogom Lito prigovara Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava time što nije utvrdio da predstavlja zlouporabu postupanje Komisije, koja je zatražila povrat uplaćenih iznosa, iako je u svojem dopisu od 24. svibnja 2011. priznala da je za potrebe projekta WIH obavljen stalan i učinkovit posao. Lito smatra da se činjenica da nije mogao ponovno podnijeti evidenciju prisutnosti prilikom provedbe revizije ne može poistovjetiti s neispunjenjem bitne obveze koja proizlazi iz ugovora i koja se sastoji od isporuke projekta WIH.

90 Komisija smatra da ugovorne odredbe, kojima se Lito dragovoljno obvezao prilikom sklapanja ugovora, ni na koji način ne predstavljaju zlouporabu niti su suprotne načelu proporcionalnosti.

Ocjena Suda

91 Najprije valja navesti da, u okviru osmog žalbenog razloga, Lito samo ponavlja argumente koje je već iznio pred Općim sudom i pritom nije, među ostalim, naznačio sporne elemente presude čije se ukidanje zahtijeva kao ni pravne argumente koji na određeni način podupiru taj zahtjev. Stoga Lito pokušava u biti ishoditi ponovno preispitivanje tužbe koja je podnesena pred Općim sudom, što nadilazi nadležnost Suda (vidjeti osobito presudu Eurocoton i dr./Vijeće, C-76/01 P, EU:C:2003:511, t. 46. i 47.).

92 Osmi žalbeni razlog stoga treba odbaciti kao nedopušten.

93 U svakom slučaju, argument treba također odbiti kao neosnovan.

94 Naime, valja navesti da, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi, postoji zlouporaba ovlasti kada institucija izvršava svoje nadležnosti isključivo ili barem u odlučujućem dijelu radi postizanja svrhe koja je različita od one na koju se poziva ili kako bi izbjegla postupak koji je posebno predviđen Ugovorom za rješavanje okolnosti konkretnog slučaja (presude Ujedinjena Kraljevina/Vijeće, C-84/94, EU:C:1996:431, t. 69., Windpark Groothusen/Komisija, C-48/96 P, EU:C:1998:223, t. 52., i Swedish Match, C-210/03, EU:C:2004:802, t. 75.).

95 Stoga zlouporaba ovlasti predstavlja jedan od elemenata na temelju kojih sud Unije ocjenjuje, u okviru tužbe za poništenje u smislu odredbi članka 263. UFEU-a, zakonitost pobijanog akta (vidjeti u tom smislu presudu Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, t. 3.).

96 S druge strane, u okviru tužbe koja je podnesena na temelju članka 272. UFEU-a, tužitelj može prigovoriti instituciji suugovornici samo povrede ugovornih odredbi ili povrede prava koje se primjenjuje na ugovor (vidjeti u tom smislu presudu Komisija/Zoubek, 426/85, EU:C:1986:501, t. 11.).

97 Slijedom navedenog, razlog za poništenje, koji se temelji na navodnoj zlouporabi ovlasti Komisije i kojim se od Općeg suda pokušava pribaviti odluka o zakonitosti pobijanog akta na temelju pravila Ugovora, mora se odbaciti kao nedopušten.

98 Međutim, u slučaju da za osmi žalbeni razlog valja smatrati kao da se odnosi na postupanje Komisije koje predstavlja zlouporabu u okviru ugovornih odnosa koji je vežu za Lito, valja navesti da Lito nije ni u jednom stadiju postupka osporio tumačenje ugovornih odredbi koje je Opći sud iznio u točkama 48. do 53. pobijane presude, kao ni Komisijine navode o visini iznosa čiji je povrat zatražen, što proizlazi iz točke 65. pobijane presude.

99 Nadalje, ni Litova tvrdnja, prema kojoj isporuka projekta WIH zapravo čini bitnu obvezu ugovora, nije takve naravi da upućuje na zaključak o tome da postupanje Komisije predstavlja zlouporabu, s obzirom na to da je Opći sud, u točki 64. pobijane presude, utvrdio da Lito nije ispunio svoju obvezu vođenja evidencije prisutnosti i evidentiranja radnih sati koje je osoblje ostvarilo sukladno članku 14. stavku 1. toči (a) općih uvjeta ugovora.

100 Slijedom toga, osmi žalbeni razlog valja odbaciti kao nedopušten i, u svakom slučaju, odbiti kao neosnovan.

Deveti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

101 Svojim devetim žalbenim razlogom, koji se temelji na nepostojanju obrazloženja, Lito prigovara Općem sudu da nije presudio da obavijest o terećenju nema nikakve osnove i da je upućivanje na dopise od 24. svibnja 2011. i 17. kolovoza 2011. nedovoljno u tom pogledu.

102 Komisija smatra da Litove argumente treba odbiti kao neosnovane.

Ocjena Suda

103 Svojim devetim žalbenim razlogom Lito u bitnom prigovara Općem sudu da je propustio odlučiti o drugom tužbenom razlogu koji je istaknut u okviru tužbe za poništenje u prvostupanjskom postupku i koji se odnosi na nepostojanje obrazloženja obavijesti o terećenju.

104 Međutim, s jedne strane, valja navesti da se argument koji se temelji na nepostojanju obrazloženja na osnovi članka 296. UFEU-a ne može prihvatiti u okviru tužbe koja je podnesena u skladu s člankom 272. UFEU-a.

105 S druge strane, valja navesti da je, u okviru analize o osnovanosti protuzahtjeva, Opći sud proveo, u točkama 65. do 69. pobijane presude, provjeru izračuna iznosa koji Komisija traži na temelju podataka koje je ista dostavila i koje Lito nije osporio.

106 Osim toga, Opći je sud, u točkama 70. do 72. pobijane presude, presudio da je Komisija pravilno pojasnila uvjete povrata i datum plaćanja zatraženih iznosa, s obzirom na to da to proizlazi iz dopisa od 24. svibnja 2011. kao i navoda sadržanih u samoj obavijesti o terećenju, pod naslovom „Uvjeti plaćanja“.

107 Slijedom toga, proizlazi da se nikakva pogreška koja se tiče prava u odnosu na obvezu obrazlaganja ne može s uspjehom prigovoriti Općem sudu pa stoga deveti žalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

Deseti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

108 Desetim i posljednjim žalbenim razlogom, koji se temelji na povredi načela zaštite legitimnih očekivanja, Lito prigovara Općem sudu da nije presudio da je Komisija sankcionirala jednostavna odstupanja od forme u odnosu na postupak koji valja poštovati time što je zatražila, pet godina nakon završetka programa koji je bio izvorište projekta WIH, povrat plaćenih iznosa, bez obzira na činjenicu da je istraživanje provedeno u dobroj vjeri te da je financijska potpora bila primljena sukladno ugovornim obvezama.

109 Komisija podsjeća da predmet spora nije projekt WIH koji je Lito proveo, nego poštovanje obveza koje je Lito bio dužan poštovati prilikom utvrđenja prihvatljivih troškova. Nadalje, Komisija osporava da je kod Lita stvorila bilo kakvo legitimno očekivanje.

Ocjena Suda

110 U odnosu na načelo zaštite legitimnih očekivanja, kao što to proizlazi iz sudske prakse koja je navedena u točki 27. ove presude, dovoljno je navesti da Lito nije dokazao na koji je to način Komisija stvorila očekivanja u odnosu na primjenu metoda utvrđenja prihvatljivih troškova koji su različiti od onih dogovorenih u ugovoru.

111 Stoga Litov argument u tom pogledu valja odbiti kao neosnovan.

112 Što se tiče roka u kojemu Komisija može zatražiti povrat uplaćenih iznosa, valja naglasiti, kao što to proizlazi iz točke 79. pobijane presude, da ako Komisija može sukladno članku 17. stavku 1. općih uvjeta ugovora provesti reviziju u odnosu na jednog od sudionika u roku od pet godina počevši od završetka predmetnog programa, ona može *a fortiori* osnovano zatražiti povrat iznosa uplaćenih u tom roku.

113 Nadalje, temeljeći svoju argumentaciju na tome da je u dobroj vjeri izvršio istraživanja u okviru projekta WIH, Lito pokušava ponovno prikriti činjenicu da se ovaj spor odnosi isključivo na navodnu povredu obveze vođenja evidencije prisutnosti i evidentiranja radnih sati koje je osoblje ostvarilo, kako je predviđeno u članku 14. stavku 1. točki (a) općih uvjeta ugovora.

114 Litove argumente stoga valja odbiti kao neosnovane.

115 Slijedom toga, deseti i posljednji žalbeni razlog koji je Lito istaknuo valja odbiti kao neosnovan.

116 Iz svega navedenog proizlazi da se nijedan žalbeni razlog koji je Lito istaknuo u potporu svojoj žalbi ne može prihvatiti.

117 Stoga žalbu valja odbiti u cijelosti.

Troškovi

118 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima. U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog Poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Lito nije uspio u postupku, te s obzirom na to da je Komisija zatražila da Lito snosi troškove, treba mu naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

1. **Žalba se odbija.**

2. **Društvu Lito Maiaeftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro AE nalaže se snošenje troškova.**

Potpisi